

Drie Canadezen en een Fransman

Inleiding

In het Millings Jaarboek van 2013-2014 staat een artikel over de oorlog in de polder. Daarin komen drie Canadezen aan de orde die in Millingen zijn gesneuveld, of mogelijk in Millingen zijn gesneuveld.¹

Er staat nieuw materiaal ter beschikking. De dossiers van gesneuvelde Canadezen uit Library and Archives of Canada staan op internet. Tijd voor een nader onderzoek naar de dood en de plaats van overlijden van de volgende drie Canadese militairen. Uit die dossiers blijkt ook dat de betreffende Canadezen vrijwilligers waren. Een goede gelegenheid om meer van deze gesneuvelde Canadezen te weten te komen. Dat gebeurt in het tweede deel van dit verhaal.

PAYNE, Sgt. HAROLD, B/64479. The Queen's Own Rifles of Canada, R.C.I.C. 12th February, 1945. I. B. 13.

WEBBER, C.Q.M.S. CHARLES ROBERT, B/63924. 1st Bn. The Queen's Own Rifles of Canada, R.C.I.C. 12th February, 1945. Age 35. Son of Sidney Charles and Ada Webber; husband of Kathleen Webber, of Toronto, Ontario. I. D. 1.

BEAN, Capt. HARVEY GEORGE WILMOTT, M.C. The Queen's Own Rifles of Canada, R.C.I.C. 14th February, 1945. Age 23. Son of Harvey George and Eva Mae Bean, of Toronto, Ontario. School Captain, University of Toronto Schools. I. D. 5.

1. a, b, c, d. Bovenstaande tekstfragmenten zijn afkomstig van de Commonwealth War Graves Commissionarchieven behorende bij de Canadese begraafplaats te Groesbeek.

De verovering van Millingen

Op 8 februari 1945 begon de grote aanval in de richting van de Rijn, genaamd 'Operation Veritable'. Verschillende regimenten van de 3e Canadese Infanterie Divisie trokken vanaf ongeveer de lijn Erlecom – Wyler, naar het oosten. De troepen waren van tevoren ingelicht door hun commandanten welk deel van de polder ze moesten veroveren.

Rond vijf uur in de morgen van 8 februari 1945 begonnen de compagnieën van het regiment van de Queen's Own Rifles of Canada aan de voorbereidingen voor hun vertrek naar het verzamelgebied, dat gelegen was in het gebied van de steenfabriek de Ooij. Tijdens die werkzaamheden begon de uren durende artilleriebeschieting, die een inleiding vormde voor de aanval van de grondtroepen in 'Operation Veritable'. De Canadezen dachten dat die beschietingen bedoeld waren om aanval van de zuster compagnieën van het North Shore Regiment en het Régiment de la Chaudière te ondersteunen, die respectievelijk Zandpol en Leuth moesten gaan veroveren. De artillerie beschieting omvatte echter een veel groter gebied en veel meer eenheden dan alleen die in de polder.

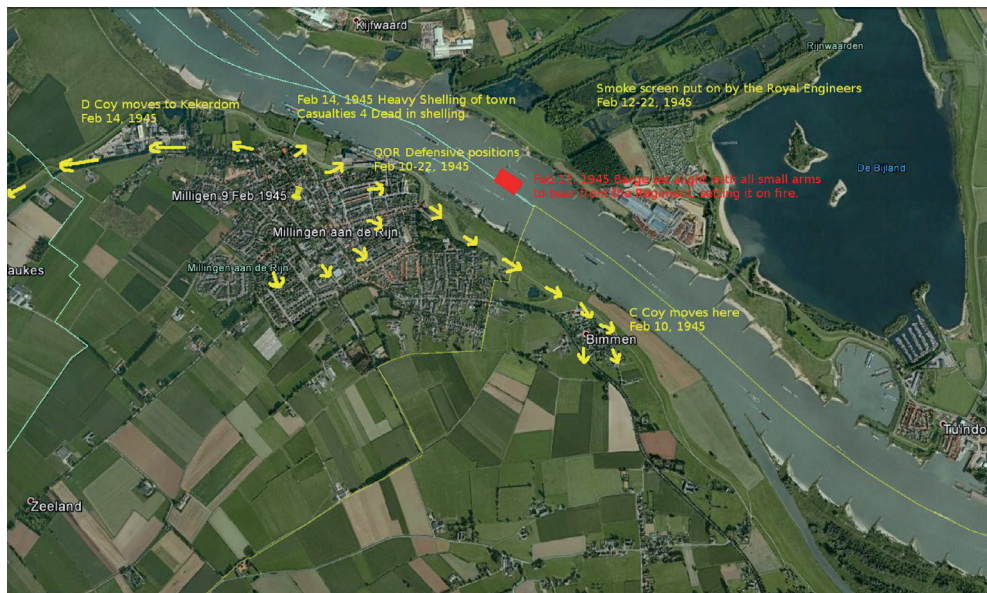

2. Soldaten van het North Shore Regiment stappen op Buffalo's, mogelijk in de buurt van het Hollandsch – Duitsch gemaal bij Nijmegen, op weg naar de strijd om Zandpol in de avond van 8 februari 1945.

in te schepen. Die vertrok pas om tien minuten over twaalf. De 'C' compagnie zou Millingen benaderen vanaf de noordzijde, als gevolg van een wijziging in het plan van luitenant - kolonel S.M. Lett. De 'C' compagnie bereikte het noordelijke deel van Millingen zonder tegenstand. Ze maakte wel 10 krijgsgevangenen.

Om 14.30 uur kwam de 'A' compagnie in Millingen aan, eveneens zonder tegenstand van de Duitsers en maakte contact met de 'C' compagnie. De 'B' compagnie bereikte het doel, Millingen, om half vier en nam tien Duitsers en twee burgers gevangen en ontmoette verder geen tegenstand. Het verzamelpunt was het gebied van de scheepswerf te Millingen van waaruit ze defensieve posities gingen innemen. De 'D' compagnie hield zich, volgens plan, bezig met het schoonvegen van de huizen van Millingen op achtergebleven Duitsers. De commandant van de 'D' compagnie, Ben Dunkelman, beschrijft de komst in Millingen in een boek. Hij vertelt dat hij posities inneemt tegenover de splitsing Waal – Pannerdensch Kanaal.⁴

Aan de westkant van Millingen stond een 'roadblock', een wegversperring om zware voertuigen tegen te kunnen houden (de letter 'K' ten westen van Millingen) omgeven door mijnen, die hier niet staan ingetekend en mogelijk dus niet bekend waren bij de Canadezen. Er is een Buffalo op een mijn gelopen aan de westkant van Millingen.⁵ Er

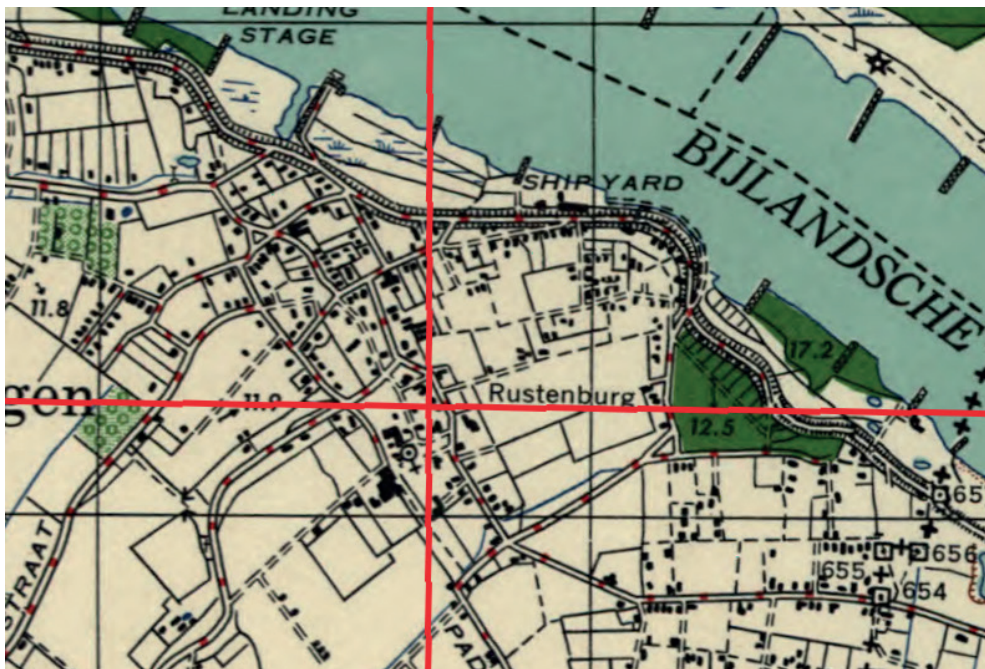
4. Kaart gemaakt door Sergeant Graham Humphrey, als vrijwilliger verbonden aan het QOR museum. Het betreft verplaatsingen van de compagnieën en gebeurtenissen.

was dus geen steun van een mijnenvegetank ('Flail'). De route over de weg was nog steeds mogelijk omdat het gebied nog niet onder water stond.

De kaart van Humphrey bevat een globale samenvatting van de situatie in Millingen op het moment dat de Canadezen hier aanwezig waren. Niet alles is juist. Op 14 februari wordt het zware artilleriebombardement genoemd. Dat klopt. De daarbij genoemde '4 dead' klopt niet. Het merendeel van de oprukkende Canadezen gebruikten een route, op luchtfoto's herkenbaar aan de tracksporen van de Buffalo's, die liepen van Kekerdom, door het veld naar Millingen.⁶

De eerste dagen in Millingen

In de oorlogsdagboeken (War Diaries) van de Queen's Own Rifles of Canada werden elke dag de belangrijkste gebeurtenissen beschreven en van een tijd voorzien. Millingen werd door de Canadezen steeds geschreven zonder de eerste 'n'. De coördinaten zijn de hele periode dat de Canadezen in Millingen zitten steeds dezelfde en komen uit op het gemeentehuis, of zoals de Canadezen het noemen: 'Burgomasters office'.

5. De opgegeven coördinaten van het hoofdkwartier van de Queen's Own Rifles waren: 83666421. Die komen overeen met het gemeentehuis van Millingen.

Pas vroeg in de morgen van 10 februari werd geconstateerd dat het gebied van Millingen en omgeving behoorlijk was overstroomd als gevolg van het doorsteken van dijken door de vijand, volgens het dagboek van de Canadezen althans. In feite waren de Erlecomsedam en de Kapitteldijk al eerder doorgestoken door de Duitsers en was de Querdamm doorgebroken omdat de laatste sterk verzwakt was door graafwerk en de vele bombardementen. Er waren dus geen nieuwe dijken door de Duitsers kapot gemaakt, alleen de waterstand in de rivier was gestegen. Het Bataljonshoofdkwartier te velde, ook wel het tactische hoofdkwartier genoemd, kwam in Millingen in het gemeentehuis. De burgemeesterskamer lag hoog genoeg om geen last te hebben van het water. Het water bleef maar stijgen en om 12.00 uur werd gemeld dat het water de afgelopen drie uur vijf inches was gestegen en gestaag bleef stijgen. De compagnieën moesten verhuizen naar hoger gelegen gebieden, de dijk dus. Om half vijf in de middag vertrok de 'C' compagnie naar Bimmen, daar ontmoetten ze geen enkele tegenstand maar kregen alleen te maken met burgers, die het bevel kregen om in hun huizen te blijven.

Het vele water leidde tot allerlei problemen. Zware wapens als tanks waren in Millingen niet bij de opmars betrokken. Alle vervoer moest plaatsvinden met Buffalo's of andere amfibievoertuigen, Dukws, kleine vrachtauto's die ook konden varen en Weasels, een soort Jeep met rupsbanden, die eveneens konden varen. De Queen's Own Rifles of Canada beschikten ook over carriers, kleine wendbare voertuigen die voor van alles en nog wat gebruikt konden worden. Onder andere voor het trekken

6. Luchtfoto van 26 november 1944. De waterstand van de rivier is hoog. Er staat alleen water in het buitendijkse gebied. Er liggen Duitse loopgraven rond Fort Pannerden en aan de oostelijke oever van het Pannerdensch Kanaal, allemaal in het water. Rond 10 februari 1945 was de waterstand in de rivier ongeveer even hoog en stond er ook water in het binnendijkse gebied aan de zuidkant van de rivier.⁷

7. Foto van een carrier die precies past in een Buffalo. Het betreft de mitrailleurgroep van de Cameron Highlanders of Ottawa die de Queen's Own Rifles met zware mitrailleurs ondersteunde. Deze foto is genomen op 24 maart 1945 ten westen van Rees.

van kleine kanonnen. Ook konden er zwaardere mortieren en zelfs vlammenwerpers in worden vervoerd. Bill Ross schrijft in zijn herinneringen dat de carriers van zijn mortiergroep vanwege het water onbruikbaar waren en dat de carrier afdeling daarom terugkeerde naar de onderkomens in Ubbergen. Hij maakt niet duidelijk of deze carriers ook daadwerkelijk in Millingen aanwezig zijn geweest. Datzelfde verhaal geldt ook voor de eenheid zware mitrailleurs van de Cameron Highlanders. Ook zij gebruikten de carriers als vervoermiddel. De Cameron Highlanders waren met hun mitrailleurs in Millingen. Over het gebruik van carriers geen woord. Het transport van carriers met behulp van Buffalo's was een noodgreep. Die Buffalo's waren namelijk hard nodig voor het vervoer van de manschappen.⁸

Rond het ochtendappel op 11 februari was het water al weer met twee en een halve voet gestegen, waardoor verplaatsing in het hele gebied onmogelijk was geworden zonder boot. De 'B' compagnie ging op weg naar posities bij het douanekantoor in Keeken. De spreiding van de Queen Own Rifles langs de rivier was begonnen en daarmee had ook het terugtrekken van de Royal Winnipeg Rifles uit Keeken een aanvang genomen.

8. 'De pol bij de familie Blom leek in oorlogstijd wel een aanlegplaats' De tekening van A. Huisman staat in het boek van Jeurissen op blz. 193. Er is veel fantasie gebruikt. De Buffalo's zijn veel groter en veel tijd om ze stil te laten staan was er niet.

Wat gebeurtenissen, beschreven in het oorlogsdagboek, voor de morgen van elf februari. De 'A' compagnie had twee Duitsers krijgsgevangen gemaakt, die hun gebied binnen waren gewandeld. De 'A' compagnie nam het oude gebied van de 'B' compagnie bij de werf over, die op haar beurt op weg ging om de dijk bij Keeken te bewaken. De 'B' compagnie had daar diverse posities voor lichte mitrailleurs langs de rivier overgenomen van hun voorgangers, de Royal Winnipeg Rifles of Canada. Ze hadden daarmee een goed zicht op de rivier (bedoeld is het Bijlandschkanaal). Er werd artillerievuur uitgebracht op het gebied bij de steenfabriek Kijfwaard – Oost, in de veronderstelling dat daar vijandelijke voertuigen reden. Te zien was de vijand niet omdat de genie nog steeds een rookscherm langs de rivierdijk legde om de Duitsers het zicht op de Canadese bewegingen te ontnemen. De Duitse voertuigen moesten dan ook op het gehoor worden 'gevonden'.

De dood van Webber en Payne

De volgende dag gebeurde er iets merkwaardigs. Nog steeds was er geen zicht op de overzijde van de rivier. De situatie was rustig in het gebied van de compagnieën en voorraden werden regelmatig afgeleverd in Dukws. Toch sneuvelen op die dag twee sergeanten. Sergeant Harold Payne en Compagnies Quartermaster Sergeant

Charles Robert Webber. De dood van beide sergeanten wordt niet gemeld in het oorlogsdagboek van 12 februari. Webber's dood wordt wel gemeld in het oorlogsdagboek van 14 februari. Dat laatste is absoluut onjuist. Zeker is dat beide sergeanten op 12 februari zijn omgekomen. De vele stukken in het dossier van beide mannen in Canada laten daar geen twijfel over bestaan.⁹ Minder helder is waar dat kan zijn gebeurd. Er waren duidelijk ontwikkelingen in de posities van de Canadese troepen. De Royal Winnipeg Rifles, in Keeken, hadden zich al teruggetrokken. De eenheden van het North Shore Regiment in Kekerdom waren ook al bijna weg en moesten vervangen worden door eenheden van de QOR die de opdracht kregen om een langgerekt gebied langs de zuidelijke oever van de Rijn, respectievelijk de Waal, te bewaken. Webber was Quartermaster, op zijn Nederlands: kwartiermeester en moest die verhuizing voorbereiden. De precieze locatie van zijn dood wordt nergens gemeld. Dat kan geweest zijn tussen de verschillende onderdelen, het was immers rustig in het gebied van de compagnieën, maar zeker is dat niet. De maximale spreiding van de Queen's Own Rifles was nog niet bereikt. In een krantenbericht in de Toronto Daily Star uit Canada wordt gemeld dat Webber in Duitsland is omgekomen. (Afb. 21).

Omdat hij kwartiermeester was is de mogelijkheid aanwezig dat Webber buiten Millingen gesneuveld is. Officiële documenten geven steeds iets vaags aan: 'KIA', killed in action, of in: 'Western European Theatre of War' of 'Died at Holland' maar nergens in Duitsland. Nadere gegevens en meer duidelijkheid zou moeten komen van de Intelligence Summaries uit het Regiments archief van het museum van de Queen's Own Rifles in Toronto. De genoemde stukken vormen meestal een goede aanvulling op de War Diaries. In het voorjaar van 2019 zijn de Intelligence Summaries onvindbaar. Dat is jammer omdat er nu alleen maar gespeculeerd kan worden over de lotgevallen van de beide sergeanten. Vanwege hun werkzaamheden waren de sergeanten mobiel. Reden ze in een of ander voertuig op de dijk, de enige droge plaats in het gebied? Zijn ze beschoten door de Duitsers, eveneens op het gehoor? We weten het niet. Dat Webber twee dagen later pas wordt vermeld in het militaire dagboek kan betekenen dat hij enige tijd vermist is geweest. Dat laatste staat overigens nergens vermeld. De eerder gestelde vraag naar duidelijkheid over het hoe en het waar van de dood van Webber kan niet met zekerheid worden gegeven.¹⁰

Foerier Payne was pas op 24 januari 1945 sergeant geworden. Op 12 februari kwamen veel Dukws met voorraden en munitie. Die moesten ook ergens een plekje krijgen in een gebied dat steeds kleiner werd door het stijgende water. Een behoorlijke klus voor sergeant Harold Payne. Commandant S.M. Lett schreef op 16 februari een brief aan de vriendin van Payne, waarin hij de dood van Payne koppelt aan Millingen. (Afb. 19)

9. Geallieerde Canadese 'Dukw' amfibievoertuigen bij de oversteek van Het Meertje over een Baileybrug. De foto wordt gedateerd op januari 1945. Mogelijk hebben de dukws uit Millingen met de dode lichamen, deze route gevolgd.¹¹

No B. 64479	Rank	Sergeant	Name	PAYNE, Harold
Unit	Q.O.R. of C.	Date of death	12th Feb., 1945	
Died at	Holland			
Cause	Killed in action			
Death occurred on strength of Forces H.Q.	405-P-10, 327			
N/K	Mr. Walter Payne,	Relationship	Brother	
Address	524 Greenwood Avenue, Toronto 6, Ontario.			
Remains buried in	Holland Nijmegen Mil Cem Groesbeck Cemetery			
	12 NW 693594 Pl. 1 R. VI Gr. 15			
Grave location	CHK			

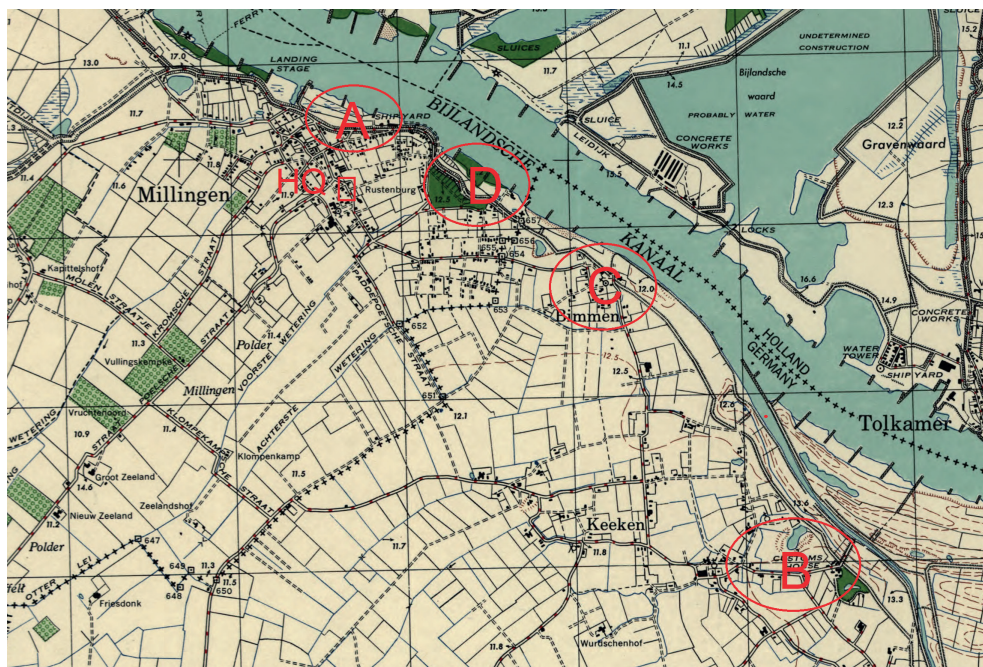
10. De datum van sneuvelen van Payne is 12 februari 1945. De plaats van overlijden: Holland. Van Webber bestaat een overeenkomstig document. Eveneens met als datum van sneuvelen 12 februari 1945 en dezelfde plaats van overlijden: Holland

De commandant is helder over de oorzaak van zijn dood: een granaatscherf. Er is dus op 12 februari 1945 door de Duitsers met granaten geschoten op de vele vaartuigen die rond Millingen dobberden. Uit het vervolg van de dagboeken wordt duidelijk dat de Duitsers met een zekere regelmaat op de Canadezen schoten. De dode lichamen zullen met dezelfde Dukws, als waar de voorraden mee kwamen, naar de vaste wal van de Stuwwal zijn gebracht en van daar naar de tijdelijke Canadese begraafplaats in Jonkerbos.

Een doorsnee dag

Op 13 februari scheen de oorlog wat minder hevig te worden en daarom werd de bewaking teruggebracht met 50% naar twee man per wachtpost. Het 12e peloton van de 'B' compagnie nam een Duitse burger gevangen, die op het eiland tegenover het front van de 'B' compagnie woonde. (Salmort met Schenkenschans). Het eiland werd onderzocht maar er werd niets gevonden.¹² Halverwege de dag kwamen vijf burgers, zwaaiend met een witte vlag, met een boot de rivier over varen. Ze werden door de 'A' compagnie, in de buurt van de werf, gevangen genomen om te worden ondervraagd door enkele Belgische officieren, die behoorden tot het Bureau Inlichtingen van de Nederlandse regering, dat in Nijmegen zat. Veel van deze ondervragingen zijn in het archief van het Nederland Instituut voor militaire historie terechtgekomen. De Belgen kwamen overigens pas twee dagen later.¹³

De gegevens die uit de ondervraging werden verkregen waren niet altijd even betrouwbaar en slechts zelden van militair belang. Zo waren er bijvoorbeeld schippers, die afkomstig waren uit Millingen op 14 februari gecrosst. Zij wisten te vertellen dat de Duitsers op 26 november bevolen hadden dat alle schepen 'naar boven' gebracht moesten worden. Dat moest Duisburg betreffen. In werkelijkheid waren de schepen

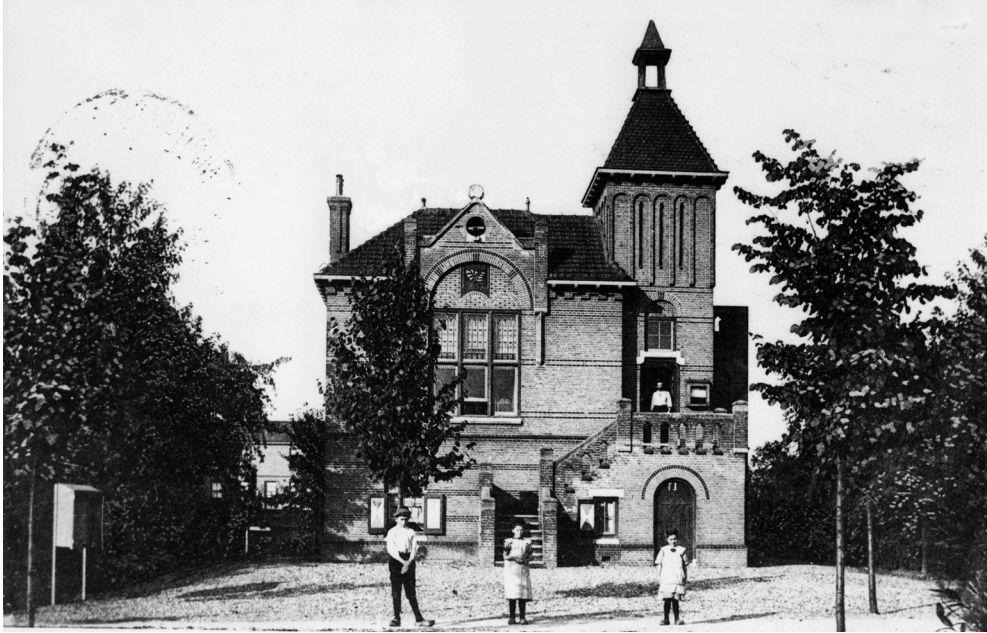
11. Posities van de infanterie compagnieën in de avond van 13 februari 1945. Die posities zijn ontleend aan het oorlogsdagboek van de Queen's Own Rifles en ingetekend op het kaartblad Millingen 4102 uit 1944.

van de werf naar De Byland gebracht en dat wisten de schippers kennelijk niet. (afb. 14) Het was niet mogelijk om veel verder te kijken dan de dijk vanwege het rookgordijn dat door de Canadese genie was aangelegd. Toch kwam het gebied van de 'B' compagnie, 's middags, onder mitrailleurvuur te liggen en 's avonds onder Duits granaatvuur. Ongeveer dezelfde tijd was de vijandelijke artillerie ook actief in het gebied van Millingen. Er waren geen slachtoffers. De Canadezen schoten natuurlijk terug. Dat staat nergens vermeld. Een doorsnee dag

Nog meer slachtoffers te Millingen

Na het reveil van 14 februari 1945 komt het Bataljonshoofdkwartier zich vestigden in het kantoor van de burgemeester ('Burgomasters office'). Omdat dit hoofdkwartier al eerder op deze plaats aanwezig was, betrof de oude situatie het mobiele deel 'te velde', ook wel het tactische hoofdkwartier genoemd, dat mee trok met de troepen. En de latere situatie de komst van de opperbevelhebber van de Queen's Own Rifles of Canada, Lt. Col. S.M. Lett zelf met zijn staf. Kort daarna, om 7.45 uur, landden er ongeveer driehonderd granaten op het grondgebied van Millingen. Hierbij werd kapitein Bean, ondercommandant van de 'C' compagnie, gedood. Het is mogelijk zijn dood te koppelen aan het gebied van het gemeentehuis. Zijn afdeling, de 'C' compagnie lag rond Bimmen. kapitein Bean kan bij het kantoor van de burgemeester aanwezig geweest zijn op het appèl om zijn troepen af te melden bij het hoofdkwartier, of juist om instructies te krijgen. Ook is het mogelijk dat hij daar aanwezig was als officier van dienst. Het gemeentehuis werd vol geraakt door een of meerdere granaten.¹⁴ De schade die daardoor ontstond zorgde ervoor dat het gemeentehuis na de oorlog langdurige herstel nodig had en de gemeente ruim een jaar bestuurd werd vanuit het Gasthuis. Van de archiefstukken van 1944 bleef slechts één brief over. Aan de buitenkant van het gemeentehuis zijn de reparaties nog steeds te zien. Van de raampartij in glas en lood is niets meer over. Als het Hoofdkwartier van de Canadezen daar al aanwezig was, is het een wonder dat er niet meer officieren of manschappen zijn omgekomen.¹⁵

Ook het 8e peloton van de 'A' compagnie bij de scheepswerf kreeg een directe treffer. Daar waren drie gewonden. Korporaal A.D. Atkinson en de soldaten E.V. Chilton en J.W. Chilton. De laatsten waren mogelijk broers. In het algemeen moesten slachtoffers uit het gebied van Kekerdom, Millingen en Keeken worden opgehaald door mensen van de 23th Canadian Field Ambulance, die in Beek zaten. Van daaruit werden ze, zonodig, doorverwezen en naar het Advanced Dressing Station van de 22e Canadian Field Ambulance even ten zuiden van Nijmegen. Alle drie de gewonden hebben de oorlog overleefd.¹⁶

12. Het gemeentehuis van Millingen, ruim voor de oorlog. Het glas-in-lood raam is door oorlogshandelingen verdwenen.

Verwarring rond het aantal dodelijke Slachtoffers

In het boek over de geschiedenis van het regiment door Barnard, spreekt de auteur over een concentratie van driehonderd granaten op Millingen op 14 februari 1945. Dat klopt met de opgave van het oorlogsdagboek. Verder hanteert hij de formulering: 'amongst the killed', onder de doden, waarbij hij suggereert dat het meerdere doden betrof. Verder is hij lovend over kapitein H. G. W. Bean MC, 2nd in Command, 'C' Company. Die had 'in the traditional Queen's Own manner, enlisted as a rifleman and progressed steadily upwards. He was a first-class officer, fearless in action, resourceful and abounding in initiative'. Ook de vier doden op de kaart van Sergeant Humphrey, (afb.4) bleken bij navraag te berusten op een administratieve fout. De fout bestond hieruit dat het begrip 'slachtoffers' werd vervangen door 'gesneuvelden'.¹⁷

De oorlog ging intussen gewoon door. De spreiding van de Canadezen langs de dijk werd voortgezet. De 'D' compagnie van de Queen's Own Rifles verhuisde naar Kekerdom, waar ze de laatste onderdelen van het North Shore Regiment vervingen. Die werden teruggetrokken naar Nijmegen in afwachting van nieuwe taken.¹⁸ De oude positie van de 'D' compagnie werd opgevuld door een afdeling zware mitrailleurs van de Cameron Highlanders.

13. Restanten van een Duitse blindganger. Deze granaat werd op 7 november 2012 opgeblazen naast het gebouw van Kinderopvang Humanitas door de Explosieven Opruimingsdienst van Defensie. Volgens een medewerker van de EOD was de granaat: 'van het type dat de Duitsers aan het einde van de oorlog veel gebruikten'.

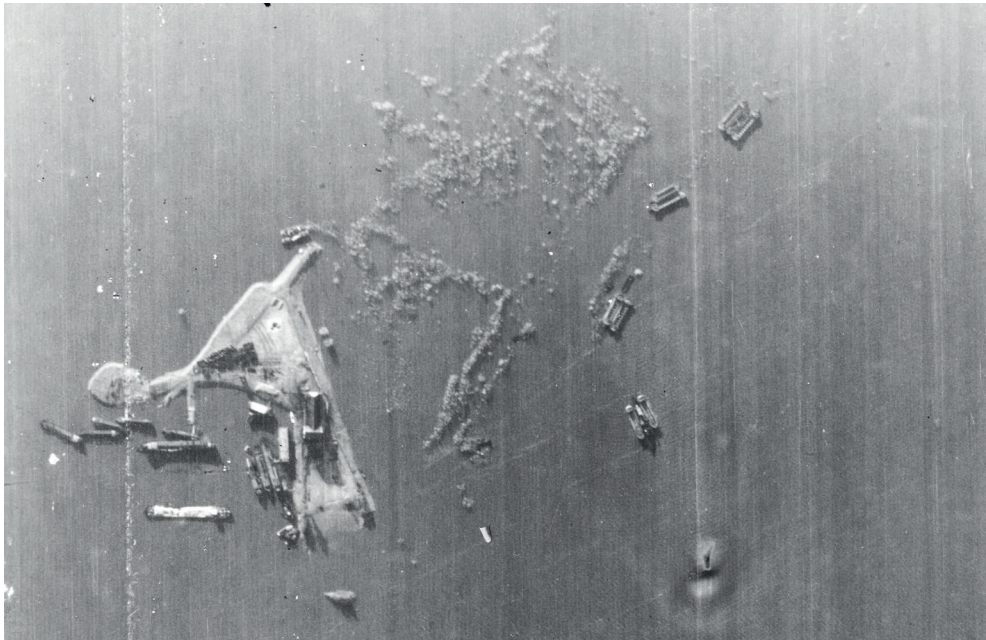
Dreiging vanaf de overkant

Als gevolg van het openmaken van de oude overlaat ten oosten van Nijmegen door de Canadese genie, zakte de waterstand in Millingen wat. Het laten springen van de oude overlaat duurde bijna twee dagen. Het dalen van de waterstand in de polder duurde erg lang, temeer daar het water in de rivier nog wat steeg.

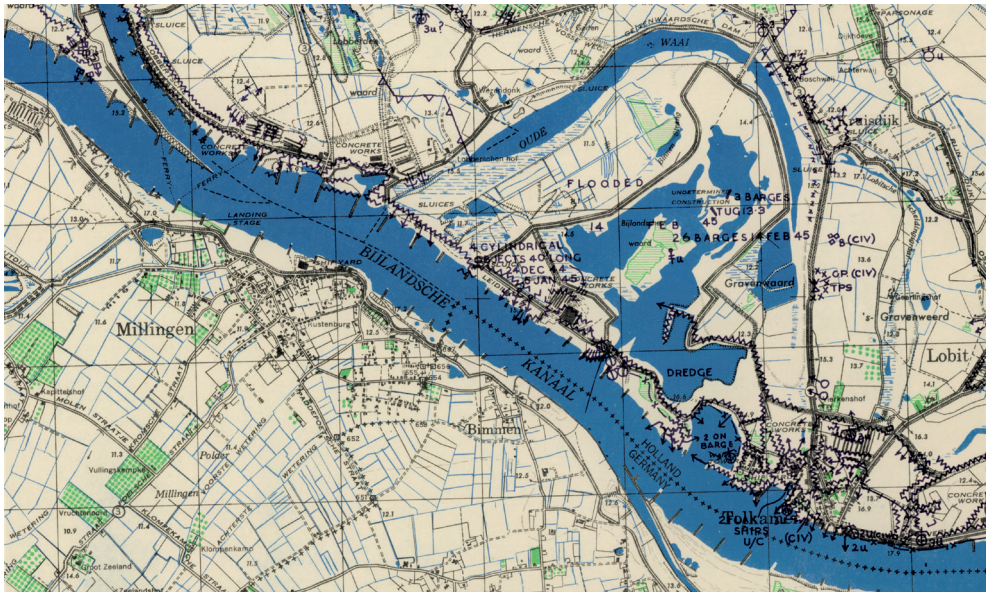
De meerderheid van de pelotons had geen trek in het dagelijkse compo rantsoen. Er was volop kip, rund- en varkensvlees. Het 'compo' rantsoen bestond uit een doos, samengesteld uit blikken met verschillende groenten, fruit, sigaretten en een blik snoepjes. Deze 'compo' kende ook nog de nodige variatie. Het is begrijpelijk dat het rantsoen op den duur eentonig werd. In Millingen werd dan ook heel wat gebarbequed. En maar klagen over de rookschermen van de genie.¹⁹

De rivier bleef de aandacht van de Canadezen vasthouden. Was het niet door beschietingen met mitrailleurs of door granaatvuur, dan was het wel door de manoeuvres van de Duitsers met schepen op de rivier. Op die boten werd uiteraard stevig gevuurd. De komst van een sleepboot op 14 februari, bracht de zaak helemaal in rep en roer. De bewaking van de rivier werd meteen verdubbeld. Na een kort verblijf verdween de sleepboot weer. Op de kaart van afbeelding 15 staat de 'Tug' vermeld met als laatste waarnemingsdatum 13 maart 1945. Op dit kaartfragment zijn zeker nog 30 andere schepen in de Bijland aanwezig.

Twee dagen later (16 februari) werden twee schepen geconstateerd op de rivier tegenover Millingen. Die waren daar 's nachts naar toegebracht door de Duitsers. Op 17 februari werd er een schip waargenomen, dat in de richting van de Neder-Rijn dreef. Er werd met kleine wapens op het schip geschoten, dat uiteindelijk in brand vloog. Wat het doel was van al deze Duitse bootbewegingen, wordt nergens duidelijk. Mogelijk wilden ze die gebruiken bij patrouille activiteiten maar heeft de brede, snel stromende rivier dat, op grote schaal, onmogelijk gemaakt. Wel waagden de Duitsers het nog om met een patrouille van zeven of acht man, de rivier over te steken in de

14. Lufo van 26 november 1944. Er ligt al een groot aantal schepen in het gebied van de Bijland. Het noorden is rechtsonder.

15. De 'B' compagnie werd rond customs house (het oude douane kantoor bij Haus Vossegatt) veel beschoten en gebombardeerd vanuit de vele Duitse posities bij Tolkamer. Op 14 februari lagen er 26 boten (barges) in het midden van de Bijland.

buurt van de scheepswerf. Ook daar werd natuurlijk hevig op geschoten. De Canadezen hadden het idee dat er Duitse slachtoffers bij betrokken waren. De 'A' compagnie rapporteerde dat de boot waar ze vorige dag op geschoten hadden, was gezonken in de rivier even ten westen van Millingen. Er was beweging op dat schip waargenomen.

Einde van de gevechten in de polder

Op 16 februari tekende de dagboekschrijver aan dat de waterstand een beetje daalde. Om 10.30 uur was er Duits mitrailleurvuur op het gebied van de 'B' compagnie aan de dijk bij Keeken. Dat was de vorige dag ook al gebeurd. Ditmaal schoten de Cameron Highlanders of Ottawa terug met Vickers, zware mitrailleurs. Daarna werd geen Duits mitrailleurvuur meer gehoord. Er was deze dag nog een belangrijke gebeurtenis. De Genie was eindelijk gestopt met het aanbrengen van rookschermen langs de dijk. De gevechten in de polder waren voorbij. Nu was er eindelijk gelegenheid om naar de overkant te kijken en wellicht Duitsers te zien. De beschietingen over de rivier leken nu alleen maar toe te nemen. De 'B' compagnie kreeg het verschillende keren zwaar te verduren. Dan waren het de Duitse mitrailleurs, dan weer zwaar artillerievuur. Het aantal slachtoffers bleef beperkt tot een gewonde bij de 'B' compagnie en een infanterist van het zevende peloton van de 'A' compagnie die in zijn hiel werd geschoten door een Duitse sluipschutter vanaf de overkant van de 'Rijn' toen hij op de dijk liep. Opmerkelijk was wel de vermelding van Canadese granaten die in de buurt van de werf terecht kwamen. De beschietingen bleven aanhouden tot op het moment dat de Canadezen vertrokken uit de polder. Zo kreeg de 'C' compagnie bij Bimmen op 20 februari, te maken met een hevige beschieting van drie of vier 8,8 cm luchtafweerkanonnen. Het hoofdkwartier van de 'C' compagnie kreeg een directe treffer, maar er vielen geen doden (over gewonden is niets bekend). Ook de 'A' compagnie bij de werf kreeg zijn deel. In de nacht van 21 februari werden ze om de twintig minuten beschoten vanaf de overkant. De herkomst van het granaatvuur is niet altijd duidelijk.

Het zou Anti-Luchtdoelgeschut kunnen betreffen dat daar al geruime tijd stond, onder andere op een Flak-schip in aanbouw bij Tolkamer. Een alternatief voor de herkomst van de vele granaten is mogelijk het Duitse Artillerie Regiment 'Elbe' dat vanaf 11 februari aan de overkant van de rivier verbleef.²⁰

16. Woonhuis in Bimmen. Een waar monument. Mogelijk betreft het gaten van granaatscherven van Duits luchtafweergeschut, dat als horizontaal schietend kanon werd gebruikt.

Vertrek uit Millingen

Na het reveil van 20 februari kreeg het Bataljon de opdracht om met behulp van Buffalo's, terug te keren naar Beek. De 'B' company onder kapitein D. B. Hamilton en de 'D' company, onder majoor B. Dunkelman, vertrokken via Beek naar Ubbergen.²¹ In Kekerdom en Keeken kwamen de eerste onderdelen van de 43e Britse Infanteriedivisie de Canadezen vervangen. Uiteindelijk zou het 7th Hampshire Regiment, onderdeel van de 130e Brigade van de 43e Britse (W) Divisie het lange traject langs de rivier gaan bewaken.²² De 'A' compagnie was vervolgens aan de beurt om te vertrekken en de 'C' compagnie sloot de rij. De Canadezen kwamen terecht op plaatsen waar ze al eerder gelegerd waren geweest. In de nacht van 21 op 22 februari moesten ze zich al opmaken voor een opmars naar het gebied ten zuidoosten van Bedburg. 'Operatie Veritable' was voorbij.

Vrijwilligers

De drie omgekomen Canadezen waren vrijwilligers. Dat wordt duidelijk omdat alle militaire beloningen en -medailles zorgvuldig werden bijgehouden. Alle drie kregen ze de 'Canadian Volunteer Service Medal'. Deze medaille werd ingesteld op

12-2-45		AWARDS—CANADIAN ARMY (ACTIVE)		1884	M	FORM—1-44 (1887) M.G. 1772-92-4
PAYNE, Harold		B.64479	Sgt.	FILE NO. 405-P-10327		
SURNAME (IN BLOCK LETTERS)	CHRISTIAN NAMES	REG. NO.	RANK ON DISCHARGE	C.A.S.F. UNIT		
WAR SERVICE						
BADGE						
(CLASS)	NO.	DATE DESPATCHED:				
ADDRESS:						
CAMPAIGN MEDALS		REGISTRATION NUMBER AND DATE DESPATCHED				
1939-45 Star						
France & Germany Star		CANCELLED 4/5/50 RET'D TO STOCK 10/5/60				
Defence Medal						
War Medal						
C.V.S.M. & Clasp		815-2 10/7/50				
(THE REVERSE TO BE USED FOR ESTATE PURPOSES)						

18. Bij nacontrole in 1950, vijf jaar na het overlijden van Payne, moest er één medaille retour: de France – Germany Star. Een reden staat er niet bij. Mogelijk omdat Harold niet aanwezig was bij de landing in Normandier en ook niet bij de zware gevechten in de maanden daarna. Het blijft gissen. Wel krijgt hij, posthuum, nog wel het Memorial Cross. Dat gaat op 13 maart 1945 naar zijn moeder Rosa Louise Payne, die dan kennelijk nog leeft en ook een exemplaar naar Miss. Jean McKinney.

17. Rechts: De Canadian Volunteer Service Medaille. (vaak afgekort als C.V.S.M.)

22 oktober 1943. Je kreeg de medaille, met de 'overseas' clasp, als je op een eervolle manier achttien maanden als vrijwilliger had gediend tussen 1939 en 1947. Payne, Webber en Bean voldeden aan deze criteria en hebben alle drie deze gewilde medaille ontvangen. Het overgrote deel van de Canadezen was vrijwilliger!

De medaille overzichtten bestaan ook van Webber en Bean. Webber kreeg na de oorlog alsnog een Memorial Cross. Die medaille ging op 14 maart 1945 naar zijn vrouw Kathleen.

Door de beschikbare documenten van de gesneuvelden is het mogelijk om van de in Millingen gesneuvelde vrijwilligers een korte levensloop te maken en ook hun verblijf in het leger wat uit te diepen.²³

Harold Payne

Na het sneuvelen van Payne schrijft zijn commandant, luitenant-kolonel S.M. Lett een brief aan de vriendin van Harold. Deze brief kwam terug vanwege een verkeerde adressering en belandde zo in het archief. Deze brief geeft veel informatie. Lett kende Payne van vroeger van de houtkap business in Canada. Lett koppelt zijn dood aan een zwaar bombardement en aan Millingen.²⁴

Harold werd geboren op 31 oktober 1902 in Sittingbourne, Kent, England. Hij kwam in 1910 vanuit het Verenigd Koninkrijk met het schip de 'Empress of Ireland' aan in Quebec, samen met zijn ouders, vader William Benjamin Payne en moeder Rosa Louise Payne, zijn oudere zus Dorothy Emma, en zijn jongere broers Fredrick en John. Er is een oudere broer geweest die eveneens Harold heette en kennelijk jong is overleden. Daarna kwam zijn jongere broer: Walter Frank Payne, geboren op 17 februari 1913 in de nieuwe woonplaats Toronto (Ont.) in Canada. Op de militaire stukken wordt vaak de 'next to kin' het meest naaste familielid genoemd. Voor Harold was dat zijn vader William Benjamin

THE QUEEN'S OWN RIFLES OF CANADA
Holland
16 Feb 45.

Miss Jean McKinney,
132 McIntyre St. East,
North Bay, Ont.

Dear Miss McKinney:

It is with great personal sorrow that I have to write you of the death in action of B.64479 Sjt. Harold Payne. I am writing to you since I understand that his only next of kin of whom we have record, his father, died recently and I know that it would be Harold's wish that you would be one of the first to be notified. His other brother is serving in Italy and I am unable to get in touch with him.

During the operation which this battalion has been engaged in we had captured the town of MILLINGEN on the RHINE, and at the time the battalion was moving in the Germans were shelling the town very heavily. Unfortunately Sjt Payne was hit by a shell splinter and killed instantly.

The loss is a great one to the battalion and to me personally as I had known Harold for some years in the logging business. He was a very find soldier and a man who put his duty to his country before anything else.

Please be assured that you have our sympathy on the loss of this very fine man and friend.

Sincerely,
S.M. Lett
Lt. Col.

SML/w

19. Brief van de commandant van Payne, S.M. Lett, aan diens vriendin Jeannie McKinney.

Payne, waarvan de naam is doorgehaald. De vader stierf op 13 november 1944. Zijn moeder Rosa Louise was de volgende, maar ook hier is de naam doorgestreep. Tenslotte werd zijn jongere broer Frank de 'next to kin'. Deze is voor de militaire autoriteiten dan het aanspreekpunt. Steeds aangesproken als Mr. Walter Payne. Harold was weduwnaar. Hij trouwde in 1924 met Daisy Maud Jolliffe, een buurmeisje dat woonde aan de overkant van de straat. Daisy was al overleden voordat Harold in dienst kwam.

Harold kwam als 13 jarige van school. Zijn werkzame leven begon hij als krantenbezorger en met wat werk in de landbouw. Al snel werd hij chauffeur en in die hoedanigheid heeft hij ongeveer veertien jaar in de 'pulpwood camps' gewerkt. Houtkap voor de papierfabricage in Port Arthur (Ontario) . Dat was mogelijk seizoensarbeid en in ieder geval niet continue bij één baas. Het was 'on and of'. Tussen 1933 en 1936 had hij een eigen bedrijf met het bezorgen van steenkool bij burgers in Port Arthur. Tenslotte was hij chauffeur en monteur bij verschillende ondernemingen, waarvan de laatste was: 'Consumer Gas Co.', de gasfabriek in Toronto.

Payne als militair

Harold Payne nam dienst op 25 april 1941 bij No. 2 Districts Depot, behorende bij de Queen's Own Rifles of Canada te Toronto. Kort daarna werd hij overgeplaatst naar een basis trainingskamp in North Bay (Ontario). Op 10 juli 1941 was zijn opleiding kennelijk voltooid en kwam hij weer bij Queen's Own Rifles, die op dat moment gelegerd waren in Camp Sussex (New Brunswick). Op 19 juli 1941 werd hij ingescheept te Halifax en na een oversteek van tien dagen kwam hij aan op de basis Gourock in Schotland waar de Queen's Own Rifles gelegerd waren. Daar bleef hij tot 31 juli 1942. Daarna ging hij op bijscholing bij de derde 'Division Infantry Reinforcement Unit'. Op 25 september 1942 was hij weer terug bij zijn eigen eenheid. De bijscholingen herhalen zich en hij werd 'tradesman', steeds in combinatie met een functie als chauffeur. Hij was dus geen echte infanterist maar iemand die doende was met de verzorging op de kazerne of voor het kampement waar het regiment dan ook verbleef. Min of meer parallel aan zijn opleidingen werd hij van gewoon soldaat 'lance' korporaal, later 'acting' korporaal en op 2 december 1943 werd hij uiteindelijk definitief korporaal.

In het voorjaar van 1944 ging hij op cursus bij de First Canadian Central Ordnance. Daarmee kreeg hij een opleiding voor foerier: een onderofficier die de taak heeft om de uitrusting, met name de uniformen en kledingstukken, te verdelen en de voorraden te bewaren. Nog weer later werd hij verder bijgeschoold op het Canadian Base Ordnance Depot. Door al deze bijscholing kwam hij op 4 juli 1944 vanuit het

Verenigd Koninkrijk aan in Frankrijk. Hij miste daardoor D – Day. Eind oktober 1944 werd hij acting sergeant en op 24 januari sergeant. Rond diezelfde tijd verhuisde hij van de 'A' compagnie naar de 'HQ' compagnie.

Jeannie Mary McKinney

In de tweede helft van de oorlog heeft Harold Jeannie Mary McKinney leren kennen. Zij woonde in een Woman Wartime Residence in Malton, toen een buitenwijk van Ontario. Dit soort woningen werd gebouwd om vrouwen onderdak te verschaffen die in de oorlogsindustrie gingen werken. Vlak bij dat woningblok was een vliegveldje en daar zou die Wartime Residence wat mee te maken gehad kunnen hebben. Jeannie werd door Harold opgenomen in zijn testament. Het was gebruikelijk dat soldaten een 'will' hadden waarin ze aangaven naar wie hun bezittingen moesten, als ze sneuvelen. Jeannie werd in een testament opgenomen in december 1944. De vorige 'will' stond op naam van de moeder van Harold. Dat het testament was veranderd was niet bekend bij de familie van Harold in Canada, of werd niet geaccepteerd. Jeannie kreeg ook geen contact met de familie. Uiteindelijk moest een notaris verklaren dat het testament wel degelijk op naam van Miss Jean McKinney stond. De zaken werden afgehandeld ongeveer een jaar na de dood van Harald.

In de krant komt slechts een kort bericht dat sergeant Harold Payne was gesneuveld. Ook op het graf Payne staat geen tekst, mogelijk als gevolg van onmin met de familie. Harold was 42 jaar toen hij sneuvelde.

Add Non-qualifying Service.....			
Total Service	✓		1387

EMBARKATION DETAILS:
1. Date S.O.S. Overseas..... 12 Feb 45 ✓ 2. Date S.O.S. Overseas.....

REMARKS:
Computer's Signature.....
Checker's Signature.....
Date Computed..... 14 June 45

KILLED IN ACTION

CERTIFIED that entitlement to benefits under the War Service Grants Act, 1944, has been established, based on service shown herein. ✓

C. L. LAURIN,
Colonel,
DIRECTOR OF RECORDS.

500M—11-44 (6012)
H.Q. 1772-45-8

20. Bij zijn dood heeft Harold 1387 dagen gediend. Hij is hier overigens acting sergeant en dus is zijn bevordering tot sergeant op 24 januari nog niet meegenomen.

Charles Webber

Charles Robert Webber werd geboren op 3 augustus 1909 in Guelph Ontario. Zijn ouders waren Sydney Charles en Ada Hazel Webber. Hij heeft 18 jaar in Fergus (Ont.) gewoond en 12 jaar in Toronto. Hij had twee broers en drie zussen. Hij trouwde in 1935 met Kathleen Wrightin in Toronto. Ze kregen in 1938 een dochter: Maureen Lois.

Als zestienjarige kwam hij van school en ging in augustus 1925 aan het werk bij de Beatty Washing Machine Compagny in Fergus. Later verhuisde hij met zijn ouders naar Toronto en bleef in dezelfde branche als onderhoudsmonteur voor wasmachines. Dat zou geweest kunnen zijn bij de firma Wight, boilermaker te Toronto, die kennelijk ook wasmachines verkocht en onderhield. Van half 1939 tot mei 1940 was hij brievenbezorger bij het Dominion Gouvernement in Toronto en is hij ook nog werkzaam geweest als postbode. Daarna was hij werkloos maar gaf dat niet op als reden om in het leger te gaan. Hij argumenteerde zijn beslissing om in het leger te gaan met: zijn aandeel te leveren (aan de oorlog) en om zich, als veteraan, te verzekeren van een toekomstige baan.

Webber als militair

Op 18 juni 1940 kwam Charles Robbert Webber in dienst, tegen de zin van zijn vrouw Kathleen. Hij is dan inmiddels eenendertig. Hij volgde diverse basisopleidingen in de trainingskampen Camp Borden (Ontario) en in Camp Sussex (Newfoundland) steeds bij de Queen's Own Rifles of Canada. Daar promoveerde hij tot lance korporaal. Op 19 juli 1941 scheepte hij in te Hallifax (Nova Scotia) en na een overtocht van tien dagen kwam hij aan in Gourock, Schotland.

In Schotland werden de trainingen voortgezet. In februari 1942 werd hij bevorderd tot korporaal. Het jaar werd gevuld met trainingen met kleine peloton wapens. Hij is dan sub-sectieleider en later sectieleider in bewapening op peloton niveau. Het gaat hierbij om geweer, bren en kleine mortieren. Hij komt ook in aanmerking voor de functie van lance sergeant. In een tussentijdse beoordeling werd hij gezien als een ruwe bolster met een blanke pit en werd hij aanbevolen als instructeur voor training en opleiding. Hij werd getypeerd als betrouwbaar, gedegen en hardwerkend en tot veel in staat. In november 1942 werd hij bevorderd tot sergeant. In diezelfde maand ging hij op cursus om provoost te worden in het militaire legerkamp in Aldershot in Zuid- Engeland.²⁵

Tijdens D-Day stond Webber als provoost sergeant genoteerd onder de senior onderofficieren, die ingedeeld waren bij het Bataljonshoofdkwartier. Op 18 juli 1944 viel hij van zijn motorfiets, waarschijnlijk zonder dat er oorlogshandelingen bij

C.Q.M.S. CHARLES ROBERT WEBBER, 35, whose wife and six-year-old daughter, Maureen Lois, reside on Bowie Ave., was killed in action in Germany early in February. He had previously been injured last July in France when he fell from his motorcycle. The son of Mr. and Mrs. S. Webber, Indian Grove, he was born in Guelph and educated in Fergus. He enlisted June 18, 1940, and after spending some months in Newfoundland went overseas in July, 1941. Surviving also are two brothers, Art and Bill, recently discharged from the R.C.A.F., and three sisters, Hazel, Dora and Mary.

21. Bericht van de dood van Charles Webber uit de Toronto Daily Star. Hier staat dat Webber in Duitsland is gesneuveld.

**Sgt. C. R. Webber
Toronto**

23. Portret van Webber mogelijk uit een Canadese krant.²⁷

22. De grafsteen van Webber te Groesbeek.

betrokken zijn geweest. De verwondingen waren zo erg, dat hij geëvacueerd moest worden. Hij werd naar het 4e Canadese General Hospital gebracht, waar hij op 21 juli aankwam. Dat ziekenhuis stond in Aldershot, Zuid - Engeland. Pas op 7 oktober 1944 stapte hij weer op de boot naar Frankrijk.

Mogelijk is het ongeluk de reden geweest om een andere functie te krijgen. Op een gegeven moment werd hij sergeant quartermaster. Over een opleiding in deze

richting is niets te vinden. Op 22 oktober 1944 kwam hij terug bij zijn oude eenheid, nog steeds als sergeant. Op 24 januari ging hij van een compagnie naar het algemene hoofdkwartier van het regiment. Kort daarvoor was hij bevorderd tot 'Acting' Compagnies Quartermaster Sergeant.²⁶ Na zijn dood wordt hij aangeduid als CQMS. Hij moet dus nog een keer promotie hebben gemaakt. (van 'acting' naar sergeant) Mogelijk zelfs posthuum. Hij is 1701 dagen in dienst geweest.

Volgens officiële opgave is hij gesneuveld in 'Western European Theatre of War'. Of iets nauwkeuriger: 'in the Field, Holland'. Dat zijn allemaal standaard formuleringen, evenals de zinsnede in een brief aan zijn vrouw, Kathleen: 'de opoffering die hij zo moedig maakte.' ('the sacrifice he bravely made')

Webber had ook een testament opgesteld. Al zijn bezittingen gingen naar zijn vrouw. Daarnaast had hij een levensverzekering afgesloten, wat veel gebeurde. Bovendien had hij nog de nodige persoonlijke spullen bij een familie in Teddington in Zuid Engeland. Het lijkt erop dat Webber in de kost was bij burgers en niet op de kazerne sliep.

George Bean

Harvey George Willmott was zoon van Harvey George Bean en Eva May Murchison, geboren op 21 oktober 1921 in Toronto, Ontario. Hij woonde met zijn ouders, zijn broer Larry en zus Mary Lou op het adres 252 Russel Hill Road Toronto (Ontario). George heeft de University of Toronto Schools doorlopen, een middelbare school die voorbereidde op de universiteit. Hij ging echter niet naar de Universiteit maar kwam na een opleiding bij het 22e Basis Training Centre in North Bay Ontario op 10 juli 1941 als 'rifelman' bij de Queen's Own Rifles of Canada. De volgende dag ging hij al naar Halifax om zich in te schepen en op 29 juli 1941 kwam hij aan in Gourrock Schotland. In mei 1942 werd hij gepromoveerd tot 'acting' sergeant en teruggestuurd naar Canada om de officiersopleiding te gaan volgen in Brockville, Ontario. Op 5 september 1942 werd hij tweede luitenant. Bij zijn opleiding als officier werd hij gezien als een prettig en betrouwbaar persoon: een 'usefull all around man'. Op 10 oktober 1942 promoveerde hij tot eerste-luitenant met als doel om overzee te gaan en als versterking te dienen bij zijn oude eenheid: de Queen's Own Rifles. Eind december vertrok hij uit kamp Borden in Canada en arriveerde op 7 januari 1943 in het Verenigd Koninkrijk. Hij kwam terecht bij een Canadese Infanterie Versterkingseenheid en op speciaal verzoek (mogelijk van hemzelf) weer als luitenant bij de Queen's Own Rifles of Canada. Dit keer bij de 'D' compagnie, waar onder andere ook luitenant Ben Dunkelmann van het mortier peloton zat. Zijn directe baas was Majoor J.N. Gordon.

24. Foto van Bean met zijn vriendin in Londen.

De 'D' compagnie werd ingescheept op 3 juni en ontscheept op 6 juni, D – Day, ze zaten in de tweede aanvalsgolf op Juno Beach. Het vuile werk was toen al verricht door de 'A' en de 'B' compagnie. Het werk voor de 'D' compagnie moest nog komen.

Le Mesnil Patry

Kort na de invasie in Normandier waren de ogen van de geallieerde legerleiding gericht op Caen. Caen was de hoofdstad van Normandier en werd beschouwd als een belangrijk knooppunt van wegen met ook nog eens een rivier en een groot kanaal. Daarbij behoorden natuurlijk ook erg veel bruggen. Het belang van Caen werd ook gezien door de Duitse legerleiding die de stad versterkte met onder andere twee pantserdivisies. Het resultaat was dat er zes weken om Caen gevochten werd in diverse veldslagen. Bij die veldslagen hoorde de strijd om Le Mesnil Patry, een paar kilometer ten westen van Caen, op 11 juni 1944.

De aanval op het dorp Le Mesnil Patry moest gedaan worden door de 'D' compagnie van de Queen's Own Rifles of Canada, ondersteund door het 6e Canadian Armoured Regiment (1st Hussars). Het doel was om het dorp te veroveren en een wegkruising een kleine kilometer achter het dorp te bezetten. Daarna zouden de 'B' en de 'C' compagnie, rijdend op tanks, het werk overnemen. Le Mesnil Patry lag op twaalfhonderd meter

afstand van de startlijn. Het tussenliggende terrein was betrekkelijk vlak en begroeid met graan. De eerste driehonderd meter gingen goed, maar daarna brak de hel los in de vorm van mitrailleurs, mortieren en tankvuur. Binnen een paar minuten was de helft van de 'D' compagnie en de helft van het aantal tanks uitgeschakeld. De verliezen zouden nog erger geweest zijn als luitenant B. Dunkelman geen granaatvuur had ontdekt dat uit hooioppers kwam. Met rookgranaten schoot hij de hooioppers in brand maar verraadde daarbij wel zijn eigen positie zodat zijn mortiergroep zwaar onder vuur kwam te liggen.

Verder ging er van alles mis. De bevelvoerende officier van de 'D' compagnie, majoor N. Gordon, probeerde het ondersteuningsvuur van de tanks voor de infanterie te regelen, maar dat mislukte omdat de radio-verbindingen niet functioneerden. Hij kreeg verwondingen in zijn gezicht maar bleef op zijn post. Uiteindelijk werd majoor Gordon gevelde door een kogel in zijn been. Kort nadat Gordon het commando had overgedragen aan luitenant Bob Fleming, werd de laatste doodgeschoten. De 'D' compagnie had geen leiding meer en enkele van de resterende tanks gingen terug naar het uitgangspunt van eerder op die dag.

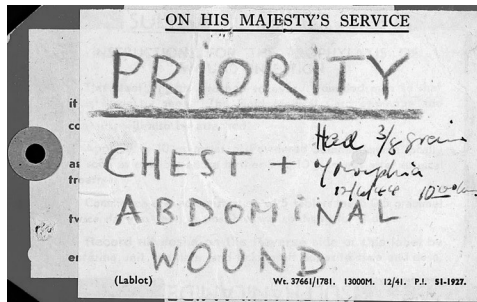
Er was toen nog maar één man, die probeerde het tij te keren. Luitenant H.G.W. Bean, die al gewond was aan zijn been. Hij vormde samen met sergeant S.T. Scrutton, zeven manschappen en twee tanks een mini legertje. Ze bereikten de buitenkant van Le Mesnil Patry, het doel van de aanval van de 'D' compagnie op die dag. Via een holle weg trokken ze het dorp aan de oostkant binnen. Daar werd Bean voor de tweede maal getroffen. Nu onderin zijn rug. Luitenant Bean en sergeant Scrutton probeerden, gedekt door de infanteristen, het vuur van de tanks te leiden. Omdat de radioverbinding weer haperde moest Bean zelf naar de tanks. Nu werd Bean voor de derde maal gewond en gaf hij het bevel over aan de sergeant. Scrutton besepte dat zij de enige infanterie-eenheid in de buurt vormden. Hij verzamelde de overgebleven manschappen op de tanks en ze scheurden terug naar hun uitgangspunt bij het dorp Norrey. Daar werden de gewonden afgeleverd bij een Eerste Hulp Post van het Regiment. Barnard is lyrisch: 'this action was an epic; spine-tingling in cold courage; brilliant in initiative and execution; a magnificent attempt to resolve a hopeless situation.' Luitenant Bean kreeg voor deze actie het Military Cross en sergeant Scrutton de Military Medal.²⁸

Van de oorspronkelijke negen infanteristen die Le Mesnil Patri bereikten kwamen er vier zonder schrammen terug. Een was achtergelaten in het dorp, twee waren gedood en twee gewond. Het aantal slachtoffers bij de infanteristen van de 'D' compagnie bedroeg 96, waarvan meer dan de helft vermist. Bij de tanks betrof het 80 manschappen en een groot aantal uitgeschakelde tanks. Achteraf werden er allerlei oorzaken

aangegeven voor de mislukking: te veel haast, geen tijd genomen voor verkenningen, geen ondersteunende artilleriebeschietingen e.d. Een grote en kostbare mislukking voor de Canadezen en een duidelijke overwinning voor de Duitsers. In de nacht van 16 op 17 juni 1944 bezetten de Britten Le Mesnil Patry zonder een schot te lossen. De Duitsers hadden zich intussen een eind teruggetrokken als gevolg van de Britse opmars in het gebied ten zuiden van Caen. Door de Canadezen werden in juni geen grote gevechten meer uitgevoerd.²⁹

De verwondingen van Bean

Op 11 juni 1944 werd Bean rond de middag geraakt in zijn linker dij, later nog een keer onder in zijn rug, maar hij bleef bij zijn groep tot de avond toen hij getroffen werd

25. Bij de documenten van Bean zit een label waarop staat dat hij voorrang moet hebben. Hij heeft een wond aan de onderrug en aan de borstkast. Hij heeft intussen 3/8 gram morfine binnen.

in zijn borst door een kogel. Hij was nog steeds in staat om te lopen maar spoedig voelde hij dat hij zichzelf niet meer kon voortslepen. Hij werd op een tank gezet en naar een medische post van het regiment gebracht. Hij kreeg de volgende dag zijn eerste peniciline en werd de dertiende geëvacueerd en bereikte het ziekenhuis in Aldershot, (Engeland) tegen middernacht. Bij aankomst leek hij uitgeput, had gebrek aan lucht en was onder de invloed van morfine. Deze beschrijving is grotendeels afkomstig van een behandelend arts in het ziekenhuis.

George heeft veel geluk gehad, uiteindelijk vielen de wonden mee. Een röntgenfoto leverde op dat de wond in zijn rug een gebroken rib was als gevolg van een mortiersplinter. Na negenentwintig dagen stopte de behandeling en ging hij ongeveer een maand naar een afdeling voor revalidatie. Hij werd op 10 augustus uit het ziekenhuis ontslagen. Daarna kreeg hij twee weken verlof en zal hij ongetwijfeld bezoeken hebben afgelegd aan Canadese ontspanningscentra in Londen en aan zijn vriendin.

Het Military Cross van Bean

Op zijn staat van dienst kwam te staan, dat het de Koning (van Groot Brittannie) heeft behaagd om het Military Cross uit te reiken aan luitenant Bean, als erkenning

26. Field Marshal Sir Bernard L. Montgomery spelt Bean op 5 november 1944 de eervolle medaille op, het Military Cross. Sinds die tijd staat er steeds 'M.C.' achter zijn naam.

voor dapper en voortreffelijk werk in het veld. Opmerkelijk is dat er wel een samenvatting van de aanbeveling voor het M.C. is, maar dat de aanbeveling zelf nergens te vinden is.³⁰

De hoge onderscheiding van Bean, werd tijdens een uitgebreide ceremonie op 5 november 1944 in Ledeburg bij Gent opgespeld door Field Marshal Sir Bernard L. Montgomery, Commander in Chief, 21 Army Group. Dat alles gebeurde in een periode van rust na de gevechten in de Scheldemonding. Achter de naam van Bean komt in het vervolg steeds te staan: 'M.C.', ook op zijn grafsteen. Tijdens dezelfde ceremonie kregen ook sergeant Scrutton en vijf anderen een militaire onderscheiding opgespeld.

Snelle promotie

Bean ging op 25 augustus 1944 scheep in het Verenigd Koninkrijk en stapte de volgende dag van boord in Frankrijk. Hij werd onderdeel van de derde infanterie versterkingseenheid. Op 8 september stond hij weer op de loonlijst bij de Queen's Own Rifles of Canada als luitenant bij de 'D' compagnie. Eind september werd hij bevorderd tot 'acting' kapitein³¹ en bleef dat tot eind oktober. Intussen volgde hij drie weken een bijscholing voor officieren en toen hij terugkwam werd hij geplaatst bij de 'C' compagnie. Eind november vond er een behoorlijke herschikking plaats van commandanten bij de Queen's Own Rifles. George Bean zag af van de functie van opperbevelhebber van de 'C' compagnie en liet die baan over aan Majoor O.A. Nickson, maar kreeg wel de functie onderbevelhebber bij de 'C' compagnie. Ben Dunkelman was intussen al kapitein en op 26 december zelfs bevorderd tot 'acting' majoor en op hetzelfde moment benoemd tot commandant van de 'D' compagnie.

Op 29 december 1944 werd Bean bevorderd tot kapitein.³² Toen hij sneuvelde was hij drieëntwintig jaar.

De tijdelijke Canadese begraafplaats Jonkerbos

Halverwege de oorlog vorderde de Duitse bezetter de paviljoens, school en het hoofdgebouw van het pensionaat voor zwakbegaafde jongens, Jonkerbos. Er werd een apotheek en een 'Reserve-Kriegslazarett' gevestigd. Tijdens de bevrijding van Nijmegen in september 1944 gebruikten de Amerikanen het pensionaat Jonkerbos als geneeskundige veldpost. Enkele dagen later namen de Britten Jonkerbos over en ook zij richtten het pensionaat in als hospitaal. In december 1944 begonnen de Britten met het begraven van hun gevallen op het voetbalveld bij het sparrenbos. Deze begraafplaats lag op de plaats van de huidige Clara Wichmannlaan. In totaal zouden hier ongeveer 400 Britse militairen een tijdelijke rustplaats vinden.

Oorspronkelijk zou de 22e Canadese Field Ambulance een slachtoffer verzamelstation vestigen op ruim zes kilometer ten noordoosten van Nijmegen langs de Waal. Hier moesten de slachtoffers van de gevechten in Zandpol en Leuth naar toe. Omdat in het westelijke deel van de polder al veel water stond kwam hier niets van terecht en moesten de slachtoffers met Buffalo's, Dukws en Weasels naar een verzamelpunt bij Beek. Van daar werden ze verder vervoerd door de 14e Field Ambulance naar een medische verzorging op een hoger niveau. Bijvoorbeeld het, No. 6 Canadian Casualty Clearing Station in Jonkerbos, een tussenstation tussen het front en de grote ziekenhuizen. Met de Canadese slachtoffers kwamen ook de Canadese doden. In de uitgestrekte tuinen van het pensionaat Jonkerbos vormden zich zo uiteindelijk drie tijdelijke begraafplaatsen: een Britse, een Canadese en een Duitse. De Canadese begraafplaats werd de grootste.³³

Naast elkaar

Payne en Webber hebben in hun dossier een zogenaamd 'Field Service Report' zitten. Het exemplaar van Bean is niet aanwezig. Op dit formulier staan wat standaard militaire gegevens maar ook waar het stoffelijke overschot ter ruste werd gelegd. Alle drie zijn op 19 februari 1945 begraven op het Canadese deel van de begraafplaats Jonkerbos. Gezien de meegeleverde coördinaten was dat vlak in de buurt van de Hatertseweg. Payne en Webber werden aangemeld door de aalmoezenier Padre H/ Capt. A.J. Mowatt. Beiden waren lid van de (Anglican) Church of England. In een brief aan de broer van Payne wordt later gesteld, dat hij begraven was met religieuze rituelen in een tijdelijk graf. Dat graf kreeg nummer: P I, R VI en Gr. 15; Webber kreeg nummer P I, R VI en Gr. 14. Bean, die lid was van de United Church, grafnummer:

405-P-10327
Army Form B, 2090a.

FIELD SERVICE

REPORT of Death of an Officer or a Soldier to be forwarded to the War Office with the least possible delay after receipt of notification of death. See Table II, Appendix III, Field Service Regulations, Vol. I.

MBR _____

REGIMENT } QOR of C } Squadron, Troop, }
OR CORPS } } Battery or Company }

Officer's Personal No. (if known) } B64479 } Rank A/Sgt
Soldier's Army No. }

Surname PAYNE Christian Names H.

Died { Date 12 Feb 45 Place Holland
Cause of Death* Killed

Nature and Date of Report 3011c/26 13 Feb 45

By whom made QOR of C

* Specially state if killed in action, or died from wounds received in action, or from illness due to field operations or to fatigue, privation or exposure while on military duty, or from injury while on military duty.

Burial { Place Holland, Nijmegen Mil cemetery Date 19 Feb 45
Grosbeck 12 NW 693594 P.I. R.VI Gr. 15
By whom reported A.J. Mowatt, H/Capt
Padre QOR of C

State whether he leaves { (a) in Army Book 64 No.
a Will or not (b) as a separate document. Not Rec'd

All private documents and effects received from the front or hospital, as well as A. B. 64, should be examined, and if any will is found it should be at once forwarded to the War Office.
Any report received as to verbal expressions by a deceased officer or soldier of his wishes as to the disposal of his estate should be forwarded to the War Office at once, supported by a certified statement of the person who actually received the information.
In the case of a soldier a duplicate of this report is to be sent to the Paymaster at the Base, together with the deceased's A. B. 64 (after withdrawal of any will from the latter), for transmission to the Paymaster who compiles the soldier's account.

Station and } Belgium } Signature of Officer in charge of Section }
Date } 5 Mar 45 } Adjutant-General's Office at the Base }
for Officer in Charge }
Cdn Sec 2nd Ech HQ 21 A Gp. 26

Wt. 46939/917 500M. 3/40 M. & S., Ltd. 51-6239

27. Fieldservice formulier van Payne. Door Padre Mowatt werd op zondag 16 februari een vrijwillige protestantse Dienst gehouden om 11.00 uur in de vroegere officiers Mess aan de westkant van Ubbergen. De kapelaan was heel geliefd bij de manschappen omdat hij vaak in de buurt van het front te vinden was.

P. I, R. VI en Gr. 16.³⁴ Zo liggen ze in eerste instantie naast elkaar. Ook dat wijst op een gemeenschappelijke herkomst van deze drie omgekomen militairen.

Herbegravenis

In augustus 1946 kregen de nabestaanden van onze drie Canadezen een brief waarin stond dat de overblijfselen zorgvuldig waren opgegraven en herbegraven op de nieuwe begraafplaats: Nijmegen Canadian Military Cemetery. Payne kreeg grafnummer 13, Rij B op plot I. Webber kwam in graf 1, Rij D op plot I en Bean in graf 5 rij D eveneens op plot I. Voor alle graven gold dat er eerst een ijzeren kruis op kwam te staan dat later vervangen zou worden door een 'headstone', een grafsteen. Het is opmerkelijk dat de datering van de brieven augustus 1946 vermelden terwijl het officiële rapport van

GRAVE CONCENTRATION REPORT FORM

Sheet 3 of 4

The following ^{has} been concentrated here : -

(Name of Cemetery) **Nijmegen Cdn. Military Cemetery, Holland.**

(Full Map Reference) **E 748567, Sh. 12 N.W. 1/25,000**

Report No. **1 090/DA3P/69**

(1) Serial No.	(2) Regt. or Corps	(3) Army No.	(4) Name & Initials	(5) Rank	(6) Date of Death	(7) K/A, D/W or Died	(8) Plot	(9) Row	(10) Grave	(11) Date of Reburial	Previous location of grave	
											Place & Map Ref.	Report Number *
1	N.S.R.	✓ G23241	CREIGHTON, R.G.	Pte	8-2-45	K/A	1	B	14	6-8-45	Nijmegen 690595 Sh.	7315
2	NS.R.	✓ G12225	MARCHBANK, B.L.	Pte	8-2-45	K/A	1	B	8	6-8-45	"	"
3	Q.O.R.	✓ B63924	WEBBER, C.R.	P/O MS	12-2-45	K/A	1	D	1	6-8-45	"	6702
4	Q.O.R.	✓ B64479	PAYNE, H.	Pvt	12-2-45	K/A	1	B	13	6-8-45	"	"
5	Q.O.R.	✓	BEAN, H.G.W. (MC)	Capt	14-2-45	K/A	1	D	5	6-8-45	"	"
6	R.W.R.	✓ M1662	SCHNEIDER, P.J.	Pte	16-2-45	K/A	1	B	9	6-8-45	"	"
7	ATC AR C.A.C.	✓ F2805	GILLIS, J.J.	L/Cpl	19-4-45	"	1	D	13	6-8-45	"	7746
8	Essex Scot.	✓ A31332	BESSEY, E.	Pte	20-4-45	"	1	B	11	6-8-45	"	5855
9	R.C.E.	✓ B28346	GOLVIN, A.	Spr	19-4-45	"	1	B	12	6-8-45	"	"
10	N.S.R.	✓ F89577	HOACH, P.D.	Pte	8-2-45	K/A	1	D	15	6-8-45	"	5264
11	N.S.R.	✓ F29819	MAC DONALD, A.J.	Pte	8-2-45	K/A	1	F	5	6-8-45	"	"
12	C. H. of O.	✓ G20896	DARWIN, J.J.	OSM	16-1-45	K/A	1	D	9	6-8-45	"	5784

Date **6 Aug 45**

(Signed) *D.A.G. Forbes*
Rank & Appointment **OC, 1. Sec. 1. CGCU**

* Where a grave has not already been registered, a Registration Report on A.F.W. 3372 will be prepared, and attached to this FORM.

PSS 2270. 20 M. 6/45

28. Grafconcentratie formulier met het overbrengen van lijken van de tijdelijke Canadese Militaire begraafplaats te Nijmegen naar die van Groesbeek. De grafnummers zijn die van de Canadese begraafplaats te Groesbeek.

afbeelding 28, 6 augustus 1945 aanhoudt. Onze drie Canadezen horen dan bij de eerste serie doden die zijn overgebracht naar de nieuwe Canadese begraafplaats. De nieuwe begraafplaats heet tegenwoordig: Groesbeek Canadian Military Cemetery.

Herdenkingen in Canada

Bean, Webber en Payne staan alle drie op (virtuele) herdenkingslijsten.³⁵ Daarnaast wordt Charles Robert Webber herdacht op een groot plateau in de kerk waar hij lid van was: de St John's Anglican Church in West Toronto.

Van Payne zijn geen herdenkingen bekend. Van Bean zijn verschillende manieren van

29. Grafsteen van Bean op de Canadese Militaire Begraafplaats te Groesbeek.

herdenken bekend. Hij staat vermeld in het boek van Barnard als een officier met lef. In het lijfblad van de QOR 'the Rifleman' wordt Bean herdacht door een stuk uit het boek van Dunkelmann te citeren. 'With his dead Canada lost a young man with outstanding promise'. In hetzelfde blad worden de herinneringen van Hens Baas uit Beek weergegeven. Baas kende Bean van het feit dat deze onderkomen zocht voor vier van zijn ondergeschikten. Bean kwam daar veel bij Baas over de vloer en er zou zelfs een portret van George getekend worden. Daar kwam niets van terecht omdat Bean sneuvelde.³⁶

In Canada werd George Bean ook geeerd doordat er een tot dan naamloos meer naar hem werd genoemd: Lake Bean.³⁷

Het oorlogsmonument

Het oudste oorlogsmonument te Millingen werd onthuld op zondag 29 november 1959, 'ter nagedachtenis van hen die in de jaren 1940 – 1950 hun leven voor de vrijheid hebben moeten geven. In 1994 wordt het idee uitgewerkt om tot een passend gedenkteken te komen voor de gesneuvelde en vermiste geallieerde militairen. Er volgt een discussie of ook de burgerslachtoffers moeten worden vermeld. Er wordt informatie ingewonnen bij het RIOD (thans: NIOD) en bij de instantie die de Wet Uitkering Burger-Oorlogsslachtoffers beheert. Het resultaat is dat huidige monument in gebruik wordt genomen op 4 mei 1995, inclusief de namen van burgerslachtoffers.³⁸ Voor de Canadezen is op dat moment geen plaats. Daar is ook niet aan gedacht. De Canadezen waren allang vertrokken toen de bewoners van Millingen terugkeerden van hun evacuatie. De in dit artikel genoemde Canadezen en ook de Fransman Josef Bayliou moeten op dit monument omdat de namen van alle Nederlandse- en buitenlandse militairen die met betrekking tot Millingen aan de Rijn zijn omgekomen, zonder veel discussie op het monument zijn geplaatst. Het Nationaal Comité 4 en 5 mei stelt dat het oorlogsmonument in Millingen aan de Rijn is opgericht ter nagedachtenis aan de dorpsgenoten die tijdens de bezettingsjaren door oorlogshandelingen zijn omgekomen en aan de geallieerde militairen die in de omgeving van het dorp zijn gesneuveld.³⁹ Bean, Payne, Webber en Bayliou voldoen ruimschoots aan de criteria gebruikt door de gemeente en door het Nationaal Comité 4 en 5 mei.

Tegelijk moet er een fout af. Achter Tonnie van der Hoeven staat al twintig jaar een verkeerd jaartal. Er moet staan: omgekomen op 4 augustus 1945. Samen met Jozef Arntz kwam hij om in een schuurtje aan de Pruimensteeg bij het demonteren van een mortiergranaat.

Noten:

1. De oorlog die niemand zag, Millings Jaarboek 2013-2014 en het artikel over Joseph Bayliou, Millings Jaarboek 2018. Millingen wordt pas in 1955 Millingen aan de Rijn.
2. Er bestaan filmbeelden met Buffalo's op de dijk bij het Hollandsch – Duitsch Gemaal. Dat zouden de Buffalo's kunnen zijn van Afb. 2.
3. De opgegeven coördinaten kunnen niet kloppen. Dan zouden ze namelijk zijn ingescheept ten zuiden van Ooij waar dan al veel water staat.
4. Ben Dunkelman in Dual Alligance, afgedrukt in Van Bolderik blz. 88. Bill Ross stelt dat de 'D' compagnie 15 krijgsgevangenen maakte, mogelijk op gezag van Barnard, In diens boek: The Queen's Own Rifles of Canada; 1860-1960, blz. 246, worden 15 krijgsgevangenen genoemd. Het gaat dan waarschijnlijk om heel Millingen.
5. Roos- van Rooden, Millingen in 1945, blz. 30.
6. Luchtfoto in het boek Water als Wapen, blz. 99.
7. Water als Wapen, grafiek op blz.13.
8. Water als Wapen, blz. 114, Brenccarrier te Leuth.
9. Deze stukken bevinden zich in het Library and Archives Canada; Ottawa, Canada; Service Files of the Second World War - War Dead, 1939-1947.
10. De betreffende stukken waren in het voorjaar van 2019 in het archief van de Queen's Own Rifles onvindbaar en de archivaris was vertrokken.
11. De datering is twijfelachtig. Deze brug was pas functioneel nadat de Canadese Genie de oude overlaat ten oosten van Nijmegen had laten springen. Er zitten twee versies in archief w.o. een van de politie van Nijmegen.
12. Dit betrof mogelijk het peloton dat in Düffelward terecht kwam om de posities over te nemen van de Highland Light Infantry of Canada. Een grotere bezetting werd niet nodig geacht, omdat het hele gebied van Salmorth onder water stond.
13. NIMH Archief 575. Alle gegevens over crossers komen uit dit archief.
14. De Roos, Millingen 1945, spreekt op blz. 27 zelfs van enkele voltreffers.
15. Archiefbeschrijving Archief 930 Millingen 1811- 1948. Alle gemeentelijke stukken uit 1944 zijn daarbij verdwenen – op een onbeduidend stuk na. Boekje Millingen in 1945, blz. 17-19 en blz. 27.
16. Opgave Graham Humphrey
17. Barnhard, blz. 246, en correspondentie met Graham Humphrey
18. Report on Operation "Veritable" 8 February – 10 March 1945, deel 124. Barnard, blz.246.
19. Barnard, blz. 246.
20. Millings Jaarboek 2013-2014, blz. 73.
21. Dunkelman was intussen majoor geworden. Meer over deze kleurrijke figuur in Barnard en in The Rifleman, 1997.
22. Water als Wapen, blz. 140.
23. De algemene bron van de documenten van de gesneuvelde militairen is: Library and Archives Canada; Ottawa, Canada; Service Files of the Second World War - War Dead, 1939-1947; Series: RG 24; Volume: 26777 (het voorbeeld betreft Payne).
24. Het 'grote' bombardement zou pas op 14 februari plaatsvinden.
25. Provoost is (onder-) officier, die belast is met orde en tucht.

26. Elke compagnie had zijn eigen Quartermaster sergeant en ook het hoofdkwartier had zijn eigen kwartiermeester. Een kwartiermeester is een onderofficier, die zich bezig houdt met inkwartiering, opslag van goederen, kleding en dergelijke.
27. veterans.gc.ca/eng/remembrance/memorials/canadian-virtual-war-memorial/detail/2232997
28. Scrutton kreeg uiteindelijk – een hoger ingeschaalde D.C.M. (Distinguished Conduct Medal).
29. Voor stukje over Le Mesnil-Patry is een veelheid aan bronnen gebruikt. O.a. Stacey, The Victory Campaign deel III met schets van troepenbewegingen, op blz. 139. Lieutenant-Colonel W.T. Barnard, The Queen's Own Rifles of Canada. Jeroen Koppes: go2war2.nl/artikel/3908/Slag-om-Le-Mesnil-Patry-11-juni-1944.htm. De WD's van de QOR. De grote hoeveelheid gesneuvelden staan o.a. in: en.wikipedia.org/wiki/Battle_of_Le_Mesnil-Patry.
30. De samenvatting van de aanbeveling staat in: tracesofwar.nl/persons/44645/Bean-Harvey-George-Willmott.htm. M.C. is de afkorting van Military Cross
31. 'Acting' houdt meestal een tijdelijke functie in.
32. Nickson was op D-Day ook opperbevelhebber van de 'C' compagnie. Bean was toen luitenant bij de 'D' compagnie.
33. RAN. Secretarie Gemeente Nijmegen/ Openbare gezondheid 1946-1989. Lt. Colonel W.R.Feasby, Official History of the Canadian Medical Services 1939-1945.
34. P staat voor 'plot', R voor row en Gr. voor grave. Mowatt was H/ Capt. Dat wil zeggen honorary Captain.
35. veterans.gc.ca/eng/remembrance/memorials/canadian-virtual-war-memorial/detail/2232997 en veterans.gc.ca/eng/remembrance/memorials/books/page?page=574&book=2&sort=pageAsc (de voorbeelden zijn van Webber)
36. Rifleman, 1997.
37. De coördinaten van het meer zijn: 64°06'00" geografische breedte en 114°16'00" geografische lengte.
38. De gegevens over oorlogsmonumenten in Millingen aan de Rijn komen uit het Archiefdeel Millingen aan de Rijn dat zich in het gemeentehuis te Groesbeek bevindt.
39. 4en5mei.nl/herinneren/oorlogsmonumenten/monumenten_zoeken/oorlogsmonument/1643. Als de ruime definitie van het Nationaal Comité wordt gehanteerd, komt ook de Amerikaan J.E.Cornelison in aanmerking voor een plaats op het oorlogsmonument te Millingen aan de Rijn. Hij stortte neer met een Canadese Hawker Typhoon op 29 september 1944 te Kekerdom, op korte afstand van de Grote Bot.

Herkomst afbeeldingen.

Cwgc.org/find-war-dead/casualty. Afb. 1A,B en C, 28.
 flickr.com/photos/qormuseum. Afb. 24, 26 "Photo used with permission of The Queen's Own Rifles of Canada Regimental Museum and Archives".
 Jeurissen. 8.
 Laurier Military History Archives Afb. 6.14.
 Library and Archives Canada. 2, 3, 7, 10, 15, 17, 18, 19, 20, 25, 27.
 QOR Museum. Afb. 4.
 RAN. Fotocollectie 9, 12.

Toronto Daily Star 21.
veterans.gc.ca/eng/remembrance/medals- afb. 23.
Wiel, Hans van der. afb. 1D, 13, 16, 22, 29.
Wildernis.eu. afb 5 en afb 11.

Bronnen:

Websites. Functionerend voorjaar 2019.

Ancestry.com. Canada, WWII Service Files of War Dead, 1939-1947
battlefieldsw2.50megs.com/jonkerbos_war_cemetery.htm
canadiansoldiers.com/organization/unitlistingbycorps/rcocorbat.htm
cwgc.org/find-war dead/casualty/
go2war2.nl/artikel/3908/Slag-om-Le-Mesnil-Patry-11-juni-1944.htm
huisvandenijmeegsegeschiedenis.nl/info/Oorlogsbegraafplaats_pensionaat_Jonkerbosch
pwnhc.ca/programs/commemorative_names/war_casualties.asp
qormuseum.org/history/timeline-1925-1949/the-second-world-war/embarkation-list/
tracesofwar.nl/persons/44645/Bean-Harvey-George-Willmott.htm
veterans.gc.ca/eng/remembrance/memorials/canadian-virtual-war-memorial/
detail/2232997
warchronicle.com/canadian_third_div/regimentals_wwii/qor_normandy.htm
warfare.cf/Canada/CanadaSteelChariots.html

Literatuur.

Barnard, Lt.-Col. W.T. , The Queen's Own Rifles of Canada: 1860-1960. Ontario: The Ontario Publishing Co. Ltd., 1960. (als Pdf op site QOR museum).
Boldrik, M.van en D.Wijlhuizen, In water en vuur.
Feasby, W.R.,B.A., M.D. Lt.Col. R.C.A.M.C., Official History of the Canadian Medical Services 1939-1945.
Jeurissen, A.Ch., Geschiedenis van Millingen aan de Rijn. (Nijmegen 1957).
Koppes, Jeroen, De strijd om Le Mesnil-Patry 11 juni 1944.
Library and Archives Canada; Ottawa, Canada; Service Files of the Second World War - War Dead, 1939-1947; Series: RG 24; Volume: 26777.
RAN: Archief nr. 930 Millingen 1811 – 1948.
RAN, Secretarie Gemeente Nijmegen 1946-1984, rubriek openbare gezondheid, inv.nr. 1234.
British Cemetery Jonkerbos Nijmegen, zj en zonder naam auteur.
Roos van Rooden,Thea de, Millingen in 1945.
Ross, Bill, The memoirs of rifleman Bill Ross. Via qormuseum.files.wordpress.com/2013/11/bill-ross-memoirs-1944-1945.pdf.
Scott Daniell, David, The Royal Hampshire Regiment 1918-1954.
Wiel, Hans van der, De oorlog die niemand zag. Millings Jaarboek 2013-2014.
Wiel, Hans van der, Water als Wapen. 2018.